

Norwegian Embassy

Програма
VII Робочої наради з питань апробації та
впровадження курсу «Культура добросусідства» у закладах освіти України
(с. Бояни, Чернівецька область, 21–23 листопада 2019 р.),
яка організовується

Інформаційно-дослідним центром «Інтеграція та розвиток» у співпраці з
Міністерством освіти і науки України за підтримки
Посольства Королівства Норвегії в Україні та за участі експертів з миротворчої освіти
міжнародної мережі громадських організацій
«Глобальне партнерство із запобігання збройним конфліктам» (GPPAC)

21 листопада 2019 р., четвер

07:00 – 13:00	Зустріч учасників наради, організований переїзд до с. Бояни (15 км від Чернівців) Локація: залізничний вокзал та автовокзал м. Чернівців. Розміщення в Туристично-розважальному та гірськолижному комплексі «Сонячна долина» (готель «Fortezza», с. Бояни, Новоселицький р-н, Чернівецька обл.) Локація: Рецепція готелю, 3 поверх. Підготовка до пленарного засідання Реєстрація, компенсація дорожніх витрат, оформлення регіональних стендів, вітальна кава. Локація: фое біля рецепції, 3 поверх.
13:00 – 14:00	Обід Локація: ресторан готелю.
14:00 – 16:00	Пленарне засідання <i>Модераторка: Ірина Брунова-Калісецька (м. Київ)</i> Локація: Конференц-зала, 4 поверх. • Відкриття Робочої наради. Вітання від організаторів заходу, партнерів і донорів. • Доповідь про апробацію і впровадження курсу «Культура добросусідства» у 2019 р. і пріоритети роботи на 2020 р. від ІДЦ «Інтеграція та розвиток». <i>Доповідачка: Маргарита Араджионі (м. Київ)</i> • Перспективи створення регіональної системи громадянської та міжкультурної освіти населення на основі курсу «Культура добросусідства» (далі – в програмі – «КД») . <i>Доповідачка: Катерина Юр'єва (м. Харків)</i>

	Побудова можливостей від локального до глобального рівнів: найкращі світові практики в освіті педагогів, розвитку освітніх програм та інтеграції. <i>Доповідачка: Дженніфер Баттон (США)</i>
16:00 – 16:30	Кава-пауза Локація: хол біля рецепції, 3 поверх.
16:30 – 18:00	Сесія 1. Презентація іноземного досвіду міжкультурної освіти <i>Модератор: Олег Смірнов (м. Київ)</i> Локація: конференц-зала, 4 поверх. - Розбудова міжкультурної спроможності та культурної інклюзії в шкільному середовищі (за досвідом розвитку міжкультурної спроможності та громадянської освіти в школах Австралії). <i>Гаррі Шоу (Австралія)</i> «КД» в Молдові: фінальні результати та найкращі практики. <i>Алла Никитченко, Даніела Статі (Молдова)</i>
	Сесія 2. Досвід роботи закладів дошкільної освіти в мультикультурних громадах за програмами курсу «КД» <i>Модераторка: Катерина Юр'єва (Харківщина)</i> Локація: хол перед конференц-залом, 4 поверх. «Веселка в небі»: розвиток толерантності і міжкультурної сензитивності в педагогів ЗДО. <i>Анна Рего (Закарпаття)</i> «Якщо я чимось на тебе не схожий». Толерантне ставлення до відмінностей і їхня цінність. <i>Ірина Литвинова (Одещина)</i>
	Сесія 3. «КД» як освітня програма Нової української школи <i>Модераторка: Яна Чернишова (Луганщина)</i> Локація: аудиторія № 1, 1 поверх. «КД» як складова освітньої програми НУШ. <i>Ірина Санковська (м. Київ)</i> «КД» для НУШ: тематичний тиждень «Вода. Водойми». <i>Ірина Грек (Херсонщина)</i>
	Сесія 4. Майстер-клас від провідної тренерки курсу «КД» <i>Модераторка: Калениченко Тетяна (м. Київ)</i> Локація: ігрова кімната, 5 поверх. Як навчитися порозуміння: від формули до аргументу. <i>Валентина Потапова (Київ)</i>
19:00 – 20:00	Вечеря Локація: ресторан готелю.

22 листопада 2019 р., п'ятниця

09:00 – 10:30	Сесія 5. Експертне обговорення методик і результатів оцінки програм, спрямованих на розвиток громадянської освіти і превенцію насильницьких конфліктів <i>Модераторка: Ірина Брунова-Калісецька (м. Київ)</i> Локація: конференц-зала, 4 поверх • Перші результати впровадження громадянської освіти в старшій школі і ВНЗ. Дослідження в рамках діяльності Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (ENGAGE), що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). <i>Світлана Супрун (м. Київ)</i> • Основні результати психолого-педагогічного спостереження викладання курсу «КД» у початковій школі в 2018/2019 навчальному році. <i>Неля Лисенко (м. Київ)</i>
	Сесія 6. Робота в закладах дошкільної освіти за програмами курсу «КД» <i>Модераторка: Ірина Литвинова (Одещина)</i> Локація: хол перед конференц-залом, 4 поверх. • Система роботи зі створення предметно-розвивального середовища з метою впровадження програми «Український віночок» курсу «КД». <i>Ольга Романчак (Закарпаття)</i> • З досвіду реалізації курсу «КД» в закладах дошкільної освіти Чернівецької області. Методичні лайфхаки. <i>Олена Савчук (Чернівецьчина)</i> • Командний підхід в організації роботи педагогів в інклюзивній групі. <i>Надія Козут (Закарпаття)</i>
	Сесія 7. Досвід викладання «КД» в початковій школі <i>Модераторка: Любова Халєєва (Донеччина)</i> Локація: аудиторія № 1, 1 поверх. • Можливості курсу «КД» у формуванні та розвитку мовної толерантності. <i>Лариса Кравчук (м. Київ)</i> • Матеріали курсу «КД» для формування критичного і креативного мислення. <i>Людмила Котельницька (Львівщина)</i>
	Сесія 8. Освіта впродовж життя. Робота з батьками <i>Модераторка: Алла Вознюк (Сумщина)</i> Локація: ігрова кімната, 5 поверх. • Батьківські збори «Навчання – ліки від старості». <i>Оксана Замосянчук (Одещина)</i> • Педагогіка партнерства в «КД» і в НУШ. <i>Галина Мех (Київщина)</i> • З досвіду роботи з батьками в початковій школі. <i>Катерина Обченко (Харківщина)</i>
10:30 – 11:00	Кава-пауза Локація: хол біля рецепції, 3 поверх.

11:00 – 13:00	Сесія 9. Панельна дискусія: «Розвиток миротворчої освіти в Україні і за кордоном» <i>Модератор: Смірнов Олег (м. Київ)</i> Локація: конференц-зала, 4 поверх. • Нансенівська модель інтегративного навчання в розділених школах. <i>Доповідачка: Едіта Зовко (Боснія і Герцеговина)</i> • Робота Ради Квакерів у європейських справах з миротворчої освіти. <i>Доповідачка: Клеменсе Буше-Козі (Бельгія)</i> • Освіта з розв'язання конфліктів у Вірменії. <i>Доповідачка: Гохар Маркосян (Вірменія)</i>
	Сесія 10. Наступність програм і методів курсу «КД» в ЗДО і ЗЗСО <i>Модераторка: Ірина Мацієнко (Вінниччина)</i> Локація: хол перед конференц-залою, 4 поверх. • Наступність дошкільної та початкової освіти з громадянського виховання засобами проєктних технологій. <i>Лариса Петрик (Чернівеччина)</i> • Аукціон «Винаходи на Луганщині». Наступність «КД» між початковою і середньою ланкою. <i>Олена Обломій, Валентина Чередніченко (Луганщина)</i> • Міжкультурний квест як форма роботи в середній школі. <i>Наталя Соларьова (Сумщина)</i>
	Сесія 11. Майстер-класи від провідних тренерок курсу «КД» <i>Модераторка: Наталя Пастушенко (Львівщина)</i> Локація: аудиторія № 1, 1 поверх. • «Абетка української анімації». Засоби виразності та як з цим працювати на уроці. <i>Оксана Волошенко (м. Київ)</i> • Методика декодування фотографій на батьківських зборах (на прикладі фотопроекту Ганни Радченко «Зворотний бік материнської любові»). <i>Валентина Потапова (м. Київ)</i>
	Сесія 12. Батьківський «лікнеп» у курсі «КД» <i>Модераторка: Тетяна Палько (Закарпаття)</i> Локація: ігрова кімната, 5 поверх. • Батьки та діти: як налагодити взаємодію. <i>Тамара Ячина (Харківщина)</i> • Батьківські збори «Формула успішного спілкування». <i>Демідова Тетяна, Пітко Світлана (Львівщина)</i>

13:00 – 14:00	Обід. Локація: ресторан готелю.
14:00 – 15:30	Сесія 13. Презентація партнерських проєктів <i>Модераторка: Маргарита Араджионі (м. Київ)</i> Локація: конференц-зала, 4 поверх. • Презентація моделі «Мирна школа» – пілотного проєкту в рамках національного експерименту МОНУ в 2019–2021 рр. <i>Тетяна Калениченко, Єлизавета Коваль (м. Київ)</i> • Презентація «Миротворчий проєкт "Сила добра" в Україні». <i>Олена Мельник (Одещина)</i> • Проєкт підтримки нової української школи «Навчаємося разом». <i>Ірина Унгурян (Чернівеччина)</i>
	Сесія 14. «Культура добросусідства» в початковій школі <i>Модераторка: Ольга Банах (Львівщина)</i> Локація: аудиторія № 1, 1 поверх. • «Гармонійне спілкування в "КД"». <i>Ірина Ірлик (Херсонщина)</i> • Заняття «КД» «Разом проти булінгу» у 2 класі. <i>Алла Гаркавенко (Сумщина)</i>
	Сесія 15. Майстер-клас від провідних тренерів курсу «КД» <i>Модератор: Олег Охредько (Запорізький край)</i> Локація: ігрова кімната, 5 поверх. • Громадянська освіта. Сходи участі Р. Харта: розуміння, практичне застосування. <i>Ольга Боярчук, Людмила Микитюк (Київщина)</i>
	Сесія 16. Робота з підлітками та їхніми батьками в середній і старшій школі <i>Модераторка: Олександра Козорог (Дніпропетровщина)</i> Локація: хол перед конференц-залом, 4 поверх. • Досвід проведення батьківських зборів «Право на право». <i>Наталя Караченцева (Харківщина)</i> • «Протидія фейкам і маніпуляціям у мас-медіа». Фрагмент виховної години. <i>Тамара Дралова (Херсонщина)</i> • «Тінейджер: виховна робота крізь призму курсу "КД"». <i>Леся Гальченко (Запорізька область)</i>
15:30 – 16:00	Кава-пауза Локація: хол біля рецепції, 3 поверх.
16:00 – 17:30	Сесія 17. Сесія для регіональних координаторів: можливості залучення коштів обласних бюджетів та бюджетів громад для фінансування освітніх і

	соціально значущих проєктів. Обговорення з регіональними координаторами планів роботи з апробації і впровадження курсу на 2020 р. <i>Модераторка: Маргарита Араджионі (м. Київ)</i> Локація: конференц-зала, 4 поверх. • Апробація курсу «Культура добросусідства» в Галицинівській громаді. <i>Вікторія Рудзінська (Миколаївщина)</i> • Кейс із залучення коштів обласного бюджету для фінансування освітніх і соціально значущих проєктів. <i>Олег Смірнов (м. Київ)</i> • Робота за курсом «КД» на Сумщині. <i>Алла Вознюк (Сумщина)</i>
	Сесія 18. Досвід роботи з дорослими в закладах дошкільної освіти <i>Модераторка: Ольга Романчак (Закарпаття)</i> Локація: хол перед конференц-залом, 4 поверх. • Презентація «Форми роботи для згуртування батьківського колективу». <i>Олена Бояковська (м. Київ)</i> • Педагогічна просвіта батьків в умовах полікультурного освітнього середовища. <i>Тетяна Пецей (Чернівецьчина)</i> • Батьківські збори «Залежності та вікові кризи». <i>Ольга Борщ (Харківщина)</i>
	Сесія 19. Викладання «КД» в початковій школі <i>Модераторка: Лариса Кравчук (м. Київ)</i> Локація: ігрова кімната, 5 поверх. • 1 клас: Розмаїття страв Сумщини. Вчимося готувати улюблену страву. <i>Оксана Зражва (Сумщина)</i> • 2 клас: Буковина – край, у якому ми живемо. <i>Альона Макаренко (Чернівецьчина)</i> • 3–4 клас: Наш край гостинний. Туризм у регіоні. <i>Олена Слєпцова (Луганщина)</i>
	Сесія 20. Презентація проєкту «Громадянська освіта як ключ до місцевого розвитку» і виставки «Прості обличчя непростой історії», присвяченої людям Буковинського краю. <i>Сергій Гакман, Наталія Нечасва-Юрійчук (Чернівецьчина)</i>
	Додаткова сесія для зустрічі представників Східноєвропейської мережі Глобального партнерства із запобігання збройним конфліктам (GPPAC) і керівної групи з миротворчої освіти GPPAC <i>Модераторка: Ірина Брунова-Калісецька</i> Локація: аудиторія № 1, 1 поверх.
18:00 – 21:00	Урочиста вечеря Локація: ресторан готелю.

23 листопада 2019 р., субота

09:00 – 10:30	Сесія 21. Обговорення питань викладання методики роботи за курсом «КД» в Інститутах післядипломної педагогічної освіти й Академіях неперервної освіти <i>Модераторка: Маргарита Араджионі (м. Київ)</i> Локація: конференц-зала, 4 поверх. • Розробка системи професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО і вчителів ЗЗСО до громадянської та міжкультурної освіти дітей і молоді на засадах курсу «КД». <i>Катерина Юр'єва (Харківщина)</i> • Презентація модуля «КД» для курсів підвищення кваліфікації педагогів ЗЗСО. <i>Світлана Савченко (м. Київ)</i> • Про ініціативу включення модуля з методики викладання курсу «КД» в програми навчання Запорізького ІППО. <i>Оксана Устименко (Запорізька область)</i>
	Сесія 22. «КД» як програма НУШ <i>Модераторка: Оксана Замосянчук (Одещина)</i> Локація: ігрова кімната, 5 поверх. • Інтеграція «КД» як основа НУШ. <i>Тетяна Тимчик (Чернівецьчина)</i> • Практичні аспекти викладання «КД» як освітньої програми НУШ. <i>Ангела Карпова (Донеччина)</i> • Досвід роботи за «КД» Боянської школи. <i>Наталія Козмачук (Чернівецьчина)</i>
	Сесія 23. Батьківські збори для рідних підлітків <i>Модераторка: Світлана Пітко (Львівщина)</i> Локація: хол перед конференц-залом, 4 поверх. • «Виникнення залежностей у дітей і підлітків та як цьому запобігти». <i>Світлана Чупіка (Донеччина)</i> • Співпраця з батьківським колективом у середній школі. <i>Яна Ошийко (Київщина)</i>
	Сесія 24. Експертне обговорення. Дискусія «Правовий захист педагогів: міф чи реальність?» <i>Модератор: Валентина Потапова (м. Київ)</i> Локація: аудиторія №1, 1 поверх. • «Агресія в мене чи до мене: прояви агресії з боку дітей або вчителя під час освітнього процесу». <i>Володимир Сокіл (Харківщина)</i>
10:30 – 11:00	Кава-пауза. Локація: хол біля рецепції, 3 поверх.

11:00 – 12:00	Пленарне засідання. Локація: конференц-зала, 4 поверх. <i>Модераторка: Маргарита Араджионі (м. Київ)</i> Підбиття підсумків Робочої наради Закриття наради
12:00 – 12:30	Чек-аут у готелі
12:15- 13:00	Обід. Локація: ресторан готелю.
13:30 – 17:00	Виїзд із готелю. Можлива екскурсійна програма Чернівцями (за рахунок учасників)